

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

**Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

1

ПОЛТАВА 2022

УДК 657

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції.
м. Полтава, 27 жовтня 2022 р. Полтава, 2022. 1496 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету:

КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету:

ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ВНУКОВА НАТАЛІЯ, д.е.н., професор, професор кафедри митної справи і фінансових послуг Харківського національного економічного університету, провідний науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрнУ, заслужений економіст України

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЄРШОВА НАТАЛІЯ - д.е.н, професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

МАЛИШКІН ОЛЕКСАНДР - д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

МУРАВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР - д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н, професор кафедри бухгалтерського обліку, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ПРИЙДАК ТЕТЯНА– к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності Полтавського державного аграрного університету

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

© Автори, 2022

© Кафедра обліку і оподаткування, 2022

© Полтавський державний аграрний університет, 2022

ЦИМБАЛ А.І., здобувач вищої освіти СВО бакалавр,
Науковий керівник – **ЯЛОВЕГА Л.В.**, к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ

Податковий облік як економічна категорія - це система збору, реєстрації, узагальнення, зберігання та передачі інформації для визначення податкової бази для справляння податків на основі даних первинних документів, згрупованих відповідно до порядку, передбаченого чинним податковим законодавством. Щоб означити структуру податкового обліку, потрібно розкрити три його рівні: рівень первинних облікових документів; рівень податкових реєстрів; рівень податкової звітності з кожного податку (збору). На кожному з рівнів можуть бути чітко встановлені податковим законодавством форми первинних документів, проте можуть використовуватися первинні облікові документи бухгалтерського обліку, або платник податку може розробити їх самостійно, зокрема: довідки бухгалтера, податкові розрахунки, пояснювальні записки. Загалом, податковий облік базується виключно на поняттях, що задекларовані чинним податковим законодавством. Інтереси держави в сфері оподаткування визначають певні правила, що однозначно лежать в основі податкового обліку. Наразі значну частину роботи бухгалтер спрямовує на формування податкової звітності, яку охоплює податковий облік. Саме тому в практичній діяльності виникає ситуація, коли податковий облік займає вагоме місце.

791

Дослідження суті, предмету, призначення та завдань податкового обліку, тривають й надалі, тим більше, з огляду на мінливість нормативного законодавства. Водночас без дослідження цих теоретичних питань неможливо дати відповідь на питання стосовно обліково-аналітичної системи податкового обліку. Вивчення сутності податків викликає у вчених неоднозначні думки, що призводить до дискусій. Серед науковців, які працювали над цими питаннями потрібно згадати: А. Сміта, Ж. Сісмонді, Д. Рікардо, В. Вишневського, О. Данілова, Ю. Турянського, І. Барановську, В. Федосова та ін.

Фінансовий і податковий облік розгалужені різними цілями. Фінансовий облік має за мету надання достовірної інформації про фінансовий стан підприємства для потенційного інвестора, в той час як податковий облік втілює в життя фіскальні та регуляторні функції, тому певні розбіжності між системами даних видів обліку будуть існувати завжди.

Таким чином, мету податкового обліку слід охарактеризувати як інформаційне забезпечення реалізації фіскальної функції системи оподаткування [2]. Слід пам'ятати, що законодавчо сформульовані лише загальні принципи організації податкового обліку, як його вести кожен бухгалтер має визначити самостійно.

Господарська діяльність підприємства, а саме елементи господарської

діяльності, що підлягають оподаткуванню згідно з чинним законодавством є узагальнюючим і цілком доречним для податкового обліку визначенням його предметності. На законодавчому рівні відсутнє визначення терміну «об'єкти податкового обліку». Важливим є той факт, що структурні елементи об'єкта оподаткування (показники податкової звітності) формуються в результаті узагальнення конкретних господарських операцій, які і є частиною предмету податкового обліку [3]. Отже, об'єктами податкового обліку виступають: господарські операції, які впливають на виникнення та зміну об'єкта оподаткування, або ж підлягають обов'язковому визначенню і контролю; об'єкт оподаткування вказує на те, що саме оподатковується тим чи іншим податком; об'єкти податкової звітності можуть співпадати і не співпадати з об'єктами фінансової звітності.

Варто зауважити, що функції податків є похідними від функцій фінансів, вони діють одночасно і взаємоузгоджено, тому їх не можна протиставити одна одній. Головне призначення податку – мобілізація фінансових ресурсів, тобто підкреслення важливості фіскальної функції та фіскального потенціалу. Рівень фіскальності податків має визначатись обсягом дохідної частини бюджету країни, який повинен бути достатнім для виконання визначених законодавством функцій держави [1]. Серед науковців не існує єдиного підходу до класифікації функцій податків, проте в сучасних дослідників існують доповнення списку поглибленими функціями, зокрема: контрольна; розподільча; стимулююча та інші. Водночас основною системоуворюючою функцією, яка зумовлює виокремлення податкового обліку в самостійний вид є контрольна. Останнім часом з огляду необхідності формування інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень зростає значення аналітичної функції, суть якої в тому, щоб податковий облік формує інформацію не лише для податкової звітності, яка подається зовнішнім користувачам, а й для внутрішніх користувачів – керівників та менеджерів у процесі прийняття управлінських рішень стосовно розвитку бізнесу [2].

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що податковий облік є підсистемою бухгалтерського обліку, що передбачений для формування показників податкової звітності. Реформування економіки України зумовило тривалі зміни фінансового механізму її регулювання, а зокрема податкової системи. Це призвело до змін у системі спостереження, вимірювання, реєстрації та узагальнення інформації про господарську діяльність, якою є бухгалтерський облік. Невиправдана складність діючої системи оподаткування, як з огляду кількості податків, так і з огляду формування бази оподаткування, складу податкової звітності, а також нестабільність податкового законодавства та податкове навантаження на суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Атаманчук О. В. Регулююча функція податків та регуляторний потенціал податкової системи. *Економіка та держава*. 2008. № 10. С. 84–96.
2. Свідерський Д. Методологічні основи податкового обліку. *Економічні науки*. 2012, Вип. 22, Ч.1. С. 296–302.